

Brochure

Risico's rond pensioen

Risico's rond pensioen

Volgens een onderzoek van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) blijken de meeste Nederlanders hoge verwachtingen te hebben over hun toekomstig pensioen.

Wat kunnen (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden van PDN verwachten van hun toekomstige pensioenen? Om een beeld te krijgen van wat men aan pensioen kan verwachten, kan het jaarlijkse UPO bekeken worden of kan men terecht bij de Stichting Pensioenregister. Deelnemers en gewezen deelnemers kunnen tevens de pensioenplanner van PDN bezoeken. Daar zijn de bedragen te vinden die aangeven wat men later aan pensioen kan verwachten.

Deze cijfers gaan echter, noodzakelijkerwijs, uit van bepaalde vooronderstellingen. Met allerlei ontwikkelingen, risico's en onzekerheden kunnen ze (nog) geen rekening houden. Als een 40-jarige in zijn UPO leest wat zijn 'te bereiken pensioen' is op zijn pensioenleeftijd, kan dat cijfer geen zekerheid geven. In de jaren tot dat moment liggen er nog allerlei risico's op de loer die het pensioenbedrag beïnvloeden.

Stel dat deze 40-jarige getrouwd is en rond zijn vijftigste verjaardag gaat scheiden. Een deel van zijn ouderdomspensioen gaat dan naar zijn of haar ex-partner. Het pensioen wordt daardoor lager.

En zo zijn er nog meer ontwikkelingen die een pensioen dat opgebouwd wordt of al is ingegaan beïnvloeden.

Deze brochure geeft een overzicht van de belangrijkste risico's en onzekerheden die de pensioenen raken.

Wie meer informatie wil, kan terecht op de website van PDN (pdnpensioen.nl).

Op de website is informatie beschikbaar die allerlei pensioenthema's uitgebreid behandelen. Ook is daar het pensioenreglement te vinden, waarin precies staat welke regels er gelden bij het pensioenfonds van PDN.

A. Persoonlijke factoren

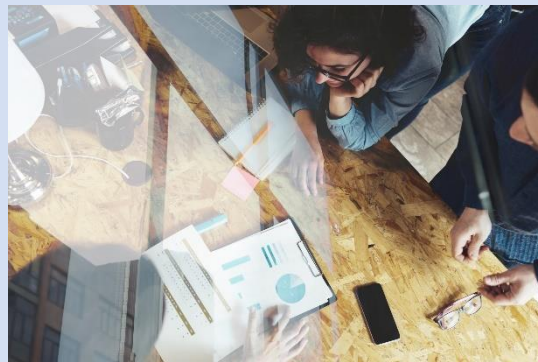
1. (Echt)scheiding
2. Overlijden
3. Onvolledige AOW-opbouw
4. Onvolledige pensioenopbouw
5. Individuele loonontwikkeling en middelloonregeling
6. Arbeidsongeschiktheid

B. Algemene factoren

7. Veranderende wetgeving
8. Ontwikkeling van de economie
9. Leefomgeving
10. Lage rente
11. Inflatie
12. Stijging levensverwachting

C. Factoren die te maken hebben met het pensioenfonds

13. Verlenen van geen of minder toeslagen (indexatie)
14. Korten van pensioenopbouw
15. Korten op pensioenen
16. Beleggen van pensioengelden

A. Persoonlijke factoren

Allereerst zijn er de risico's of onzekerheden die voor iedere deelnemer verschillen, omdat ze met zijn of haar persoon te maken hebben.

1. (Echt)scheiding

We noemden in de inleiding al het voorbeeld van iemand die voor zijn pensioendatum te maken heeft met een (echt)scheiding. De helft van je tijdens het huwelijk opgebouwde pensioen gaat naar je ex-partner. Als beide partners ongeveer hetzelfde verdienen, en als gevolg daarvan bijna dezelfde pensioenaanspraken opbouwen, heeft echtscheiding geen grote impact op het pensioeninkomen. Het pensioen van je ex-partner moet immers (in beginsel) ook gedeeld worden.

Echter, in de praktijk zijn de pensioenaanspraken van partners vaak ongelijk. Voor een huishouden met een werkende en een niet-werkende partner heeft een echtscheiding zeker grote gevolgen.

- ***Mogelijke actie:*** De verlaging van het pensioen kan (geheel of gedeeltelijk) opgevangen worden door (na je scheiding) zelf extra voor je pensioen te sparen bij een bank (bijvoorbeeld banksparen) of een verzekeraar (bijvoorbeeld lijfrente).

2. Overlijden

Als je overlijdt, is geregeld dat je partner partnerpensioen en je kinderen (onder voorwaarden) wezenpensioen ontvangen van PDN. Bij PDN is dat geregeld op 'opbouwbasis'.

Dit betekent dat je partnerpensioen en wezenpensioen opbouwt, net zoals je ouderdompensioen. Sommige andere fondsen hebben daar een risicoverzekering voor. Daar geldt dat als je geen deelnemer meer bent, je niet automatisch recht hebt op partner- of wezenpensioen.

- **Mogelijke actie:** Bij PDN is het partnerpensioen goed geregeld. Let op of dit ook het geval is als je van werkgever verandert en in een ander pensioenfonds terechtkomt.

3. Onvolledige AOW-opbouw

Ieder jaar dat je in Nederland woont of werkt, in de 50 jaar voorafgaand aan de AOW-leeftijd, bouw je twee procent AOW op. Als je niet de volledige 50 jaar in Nederland hebt gewoond of gewerkt, ontvang je vanaf je AOW-leeftijd geen volledige AOW-uitkering. Voor sommige mensen is er maar een gedeeltelijke AOW-uitkering, omdat ze pas op volwassen leeftijd in Nederland zijn komen wonen, of omdat ze een aantal jaren in het buitenland woonden.

- **Mogelijke actie:** Bij de Sociale Verzekeringsbank kun je nagaan of je AOW-opbouw compleet is (website SVB: svb.nl). Is die niet compleet dan is bijverzekeren via de SVB mogelijk.

4. Onvolledige pensioenopbouw

Werk je een aantal jaren niet of minder, dan bouw je in die tijd ook geen of minder pensioen op. Ga je eerder met pensioen dan mis je een periode pensioenopbouw. Daardoor valt je pensioen lager uit.

- **Mogelijke actie:** Met de pensioenplanner van PDN kunnen deelnemers en gewezen deelnemers nagaan wat er naar verwachting aan pensioen is opgebouwd op het moment dat het pensioen ingaat. Wie dat doet wordt straks niet verrast als hij/zij met pensioen gaat. Ook het jaarlijkse UPO geeft informatie.

5. Individuele loonontwikkeling en middelloonregeling

In een pensioenregeling op basis van middelloon, zoals bij PDN, kunnen loonstijgingen ertoe leiden dat het pensioen later sterk afwijkt van het pensioenloon. Dat is zeker het geval als je in de loop van je carrière grote individuele loonstijgingen hebt gehad. Maar ook de collectieve loonstijgingen (CAO) en het feit dat de regeling pensioenopbouw biedt over het maximale grensbedrag aan pensioenloon kunnen al voor een flink verschil zorgen.

Bij een middelloonregeling wordt je pensioen gebaseerd op het gemiddelde pensioenloon in je carrière. Op deze manier wordt er tijdens je werkzame leven een 'gewogen gemiddelde' aan pensioen opgebouwd. Een positieve individuele loonontwikkeling is, in euro's uitgedrukt, gunstig voor de pensioenopbouw.

- **Mogelijke actie:** Via de pensioenplanner of UPO kun je nagaan hoe hoog het pensioen (op basis van de huidige gegevens) is dat je naar verwachting ontvangt. Is dat lager dan jij verwacht, dan kun je ervoor kiezen bij te sparen voor meer pensioen via sparen bij een bank (bijvoorbeeld banksparen) of verzekeraar (bijvoorbeeld lijfrente).

6. Arbeidsongeschikt

Raak je tijdens je werkzame leven arbeidsongeschikt, dan heeft dat gevolgen voor je pensioen. Je hebt mogelijk recht op arbeidsongeschiktheidspensioen. Dat is een uitkering aanvullend op de wettelijke uitkering. Als je vanwege arbeidsongeschiktheid met ontslag gaat, dan gaat je pensioenopbouw onder bepaalde omstandigheden door. Echter als arbeidsongeschikte krijg je geen individuele loonsverhogingen meer die de opbouw van je pensioen verhogen. Ga voor meer informatie over arbeidsongeschiktheid naar de website van PDN.

- *Mogelijke actie: Wil je je verzekeren tegen het risico dat je loopt bij arbeidsongeschiktheid door het missen van hoger loon in de toekomst en daardoor een minder hoog pensioen, dan zou je extra kunnen sparen of je tegen dat risico verzekeren bij een verzekeraar.*

B. Algemene factoren

7. Veranderende wetgeving

Naast de risico's die meer 'persoonlijk' zijn, zijn er risico's die voor alle Nederlanders gelden. Veranderende belastingwetten kunnen de opbouw van je pensioen beïnvloeden. Bijvoorbeeld als er wetgeving komt die het fiscaal gunstig pensioen opbouwen verandert. Wetgeving rond de AOW kan het totale pensioenbedrag beïnvloeden. Vooral voor lagere inkomens kan dat van belang zijn. Voor deze groep is het AOW-deel van hun totale pensioen immers relatief hoog.

8. Ontwikkeling van de economie

De ontwikkeling van de economie in Nederland en de rest van de wereld heeft ook grote invloed op de hoogte van (toekomstige) pensioenen. De situatie in de economie beïnvloedt bijvoorbeeld de rente en de koersen op de aandelenbeurzen.

Een lage rente of lage beurskoersen kunnen zorgen voor een lage dekkingsgraad bij pensioenfondsen. Dat kan leiden tot het niet verlenen van toeslagen (indexatie) of het korten van pensioenen of pensioenopbouw.

9. Leefomgeving

Onze leefomgeving heeft invloed op onze beleggingen en zodoende op het toekomstig pensioen. De waarde van het toekomstig pensioen kan dalen als gevolg van gebeurtenissen of omstandigheden ten aanzien van het milieu of op sociaal of governance gebied. Hierbij kan gedacht worden aan klimaatverandering, schaarste aan natuurlijke hulpbronnen en sociale onrusten. PDN probeert deze risico's waar mogelijk te identificeren en te beperken in het beleggingsbeleid. Het is echter niet mogelijk deze (duurzaamheids)risico's volledig uit te sluiten.

10. Lage rente

De rente in Nederland is sterk gezakt. Die lage rente zorgt mede voor een lage dekkingsgraad bij pensioenfondsen, waardoor er geen of minder toeslagen gegeven worden of zelfs gekort wordt op pensioenen en/of pensioenopbouw.

11. Inflatie

Als er jarenlang (een hoge) inflatie is die niet bijgehouden wordt met toeslagen dan vermindert dat de koopkracht van de (toekomstige) pensioenen. Bij een inflatie van 2 à 3% per jaar wordt het pensioen qua koopkracht in vijf jaar 10 tot 15% minder waard, als er geen toeslagen worden verleend (indexatie).

12. Stijging levensverwachting

Het feit dat mensen steeds ouder worden (ouder dan waarmee de pensioenfondsen rekening hielden), zorgt er niet alleen voor dat in de toekomst langer gewerkt moet worden voordat je met pensioen kan. Het zorgt er nu al voor dat de dekkingsgraden dalen en daardoor

pensioenen moeilijker op peil gehouden worden door middel van toeslagen. Immers, pensioenen moeten langer uitbetaald worden waardoor de pensioenverplichtingen van het pensioenfonds toenemen.

- Mogelijke actie: Deze risico's die de hoogte van de pensioenen kunnen aantasten, zijn moeilijk te beïnvloeden door een individuele deelnemer.

C. Factoren die te maken hebben met het pensioenfonds

13. Verlenen van geen of minder toeslagen

Ook zijn er ontwikkelingen rond het pensioenfonds zelf die de hoogte van pensioenen raken. Die ontwikkelingen zijn voor een deel voorgeschreven door de Pensioenwet, de Autoriteit Financiële Markten (AFM) of De Nederlandsche Bank (DNB).

Ze betreffen bijvoorbeeld het wel of niet verlenen van toeslagen (indexatie) of het korten van pensioenen of pensioenopbouw.

Als er over een lange periode geen toeslag verleend wordt of misschien wel gekort wordt, verlaagt dat de koopkracht van bestaande en toekomstige pensioenen met vele procenten.

14. Korten van pensioenopbouw

Het kan gebeuren dat de pensioenpremies bij PDN niet meer kostendekkend zijn. Als de

premies dan niet verhoogd worden, wordt de pensioenopbouw vanaf dat moment overeenkomstig gekort (verlaagd). Dat is niet het geval als de sociale partners maatregelen nemen om de premies weer kostendekkend te maken.

15. Korten op pensioenen

In bepaalde situaties moet PDN de opgebouwde pensioenen en de ingegane pensioenen korten (verlagen). Dat gebeurt bijvoorbeeld bij een te lage dekkingsgraad, wanneer deze zo laag is dat deze niet binnen een bepaalde termijn herstelt tot het niveau van het vereiste eigen vermogen (voor PDN een dekkingsgraad van ca. 125%). Diertermijn is vastgesteld in het door DNB goedgekeurde herstelplan van PDN. Als er over een lange periode, bijvoorbeeld tien jaar of langer, geen toeslag wordt verleend of misschien wel gekort wordt, verlaagt dat de koopkracht van bestaande en toekomstige pensioenen.

16. Het beleggen van pensioengelden

Het pensioenfonds zelf loopt allerlei risico's die uiteindelijk van invloed zijn op de hoogte van de PDN-pensioenen. Denk maar aan het beleggen van de pensioengelden. Die beleggingen kunnen rendement opleveren, maar als het tegenzit, kan dat rendement ook negatief zijn, met gevolgen voor de (toekomstige) pensioenen. Het beleggingsbeleid van PDN is erop gericht om risico's en onzekerheden zo goed mogelijk en tijdig te onderkennen en eventueel af te dekken. Op een aantal manieren probeert PDN de beleggingsrisico's te beperken. Zo worden de beleggingen gespreid over verschillende beleggingscategorieën. De belangrijkste categorieën zijn aandelen, vastrentende waarden, onroerend goed en alternatieve beleggingen. Ook binnen die categorieën is er een verdeling om de risico's verder te spreiden. Aandelen bijvoorbeeld worden over vele bedrijven en verschillende regio's gespreid.

- Mogelijke actie: Het bestuur van het pensioenfonds dient te zorgen voor een evenwichtige belangenbehartiging. In de organen van het fonds zitten vertegenwoordigers van alle geledingen. Zij zien erop toe dat de belangen van alle deelnemers goed behartigd worden. Bij opmerkingen over het beleid van het bestuur kun je je richten tot het Verantwoordingsorgaan via [Contact](#), onder vermelding van 'het Verantwoordingsorgaan'. Voor vragen over het beleid van het bestuur (en persoonlijke pensioenvragen) is er de afdeling Pensioenen en Communicatie van van PDN te bereiken via [Contact](#).

Contact

Bij vragen over je pensioen kun je terecht op de website: pdpnpensioen.nl

Disclaimer

De in deze brochure verstrekte informatie van Stichting Pensioenfonds DSM Nederland, gevestigd te Heerlen (het 'pensioenfonds') is van algemene aard, uitsluitend indicatief en aan wijzigingen onderhevig. De vermelde gegevens zijn uitsluitend bedoeld om deelnemers algemene informatie te verstrekken. De gegeven informatie wordt verondersteld betrouwbaar te zijn, echter het gebruik van de informatie geschiedt geheel voor risico van de gebruiker. Noch de uitvoerder (zijnde DPS B.V.), noch het pensioenfonds aanvaardt enige aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden of onvolkomenheden in de informatie, of voor schade ontstaan in verband met het gebruiken, het afgaan op of verspreiden van de informatie. Rechten kunnen uitsluitend worden ontleend aan het voor de deelnemer geldende pensioenreglement.